

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Problemi razorožitve

Razorožitvena konferenca v Ženevi umira. Če so državni kljub temu še ostali v Ženevi, če se posvetovanja kljub temu še nadaljujejo, temu očitno ni vzrok nobeno notranje prepiranje, da se mora za vsako ceno v imenu mirnega sožitja med narodi doseči znatno zmanjšanje oborožene sile, namenjene za uničujoče vojne, ampak edino strah, ki ga ima vsak državnik pred moralno odgovornostjo, da je pomagal uničiti etično neprecenljiva prizadevanja, ki jih pa vsak v svojem srcu smatra za brezplodna. Razorožitvena konferenca je postala rafinirana igra, kako najti neko moralno obleko za notranje razpoloženje, ki je v principu protimoralno. Ženeva je postala igrišče ljudi, ki se med seboj točno poznajo kot nepopustljivi sovražniki, ki se pa hočejo obnašati kot prijatelji in se skrbno izognejo vsaki priložnosti, da drug drugemu povedo resnico v obraz in se razidejo. Reševanje goreče hiše, o kateri sleherni želi, da bi pogorela do tal, zdravljenje bolnika, kateremu vsak želi sigurne in takojšnje smrti. Izmenjavanje uljudnosti med smrtnimi sovražnikoma.

Takšen položaj v vprašanju, ki odločuje o blagru celokupnega človeštva, ki posega v usodo sedanjega in bodočih rodov, ki se zadirja prav v temelje socialnega občestva ljudi, je nekaj obupnega. In če se je pojavil v taki nedvomljivi ostrini komaj 15 let po veliki moriji, ki je položila milijone človeških žrtev v grob in zrušila telesno in moralno zdravje enega celega človeškega rodu ter uničila delo dolgih desetletij, da stoletij, potem začenjamo slutiti še-le strahoto moralnega razdejavanja, ki nam jo razodeva konferenca v Ženevi kot verna podoba etične miselnosti človeštva v 20. veku po Kristusu.

Zakaj in kako je mogla razorožitvena konferenca zabresti v to močvirje, da je postala vulkan strasti, ki bruhal vedno več sovražnosti med narode sveta, mesto da bi bila idiličen kotiček, iz katerega naj črpajo narodi nepopravljivega optimizma za mirno organizacijo svojega sožitja in napredka? Vzrokov je mnogo, vzrokov je sto in če bi jih hotel navajati vse, bi moral zabresti v circulus vitiosus, v katerem podirajo drug drugega različni goni človeške duše, ki je izgubila korektiv božjih zakonov. Navedli bomo samo tri, enega, ki je splošnega, absolutnega značaja, drugega, ki je južničen, in tretjega, ki je političen.

Prvega je krasno definiral že Talleyrand v znameniti noti 30. maja 1814 ob priliki pariških pogajanj, ko pravi: »V vseh človeških zadevah ne odločujejo materijalne, ampak duševne okolščine. To, kar povzroča vojno ali ohrani mir, ni višji ali manjši količnik orožja, ampak kolektivna volja v srcih človeštva, da ohranijo mir ali da sežejo po nasilnih sredstvih, da borbo odklanjajo ali jo sprejmejo. Razorožitev torej ni nobena garancija za mir, ako miroljubnost ni postala kolektivna čednost človeka ali kakšne človeške skupnosti. Miroljubnost pa je čednost, ki se nahaja samo v dušah, ki so bile prečiščene in očiščene v ljubezni božji. Ako vzameš človeku nadnaravno, ostane žival. Expulsio diis, succedit humanitas. Mesto, iz katerega je bil izgnan Bog, je zase del človek, divji, prepuščen svojim živalskim gonom sile, oblasti in neomejene požrečnosti. Če znižate v tem primeru oboroženo silo na en kanon, se bodo pa s tem obstreljevali. Če mu vzameš vsako orožje, se bo grizel z zobmi. V vseh debatah, ki so donele iz Ženeve, pa še nismo slišali niti enkrat poziva iz ust državnikov, da naj se pokličejo na pomoč pri spravi človeštva — saj to je vendar namen razorožitve — nadnaravne sile krščanstva, ki bodo preobrazile duše tako, da bo orožje samo od sebe padlo iz rok v Kristusu prerojenega človeka.

S tem, da se je razorožitvena konferenca postavila izključno le na stališče tehnične merjenja in primerjavanja količine in kakovosti bojnega orožja, se je razorožitev istovetila z nasilnim strahovanjem, kot se recimo ukroti zdijvanega bika, ko se mu zarije obroč v nos. Pri tako doslednem zaničevanju vsakega nadnaravno-etičnega vpliva so se morale takoj pojaviti, če pogledamo od nasprotstev razdejano in od ambicij ter zavisti razjedeno družino narodov, nepremostljive ovire, ob katerih se morajo zlomiti vsi razorožitveni predlogi, ki osnovno vsi temeljijo le na medsebojnem odnosu moči in hočejo le razorožitev nasprotne države ali skupine držav iz vidika lastnih koristi.

In ena teh ovir je problem pravne enakopravnosti vseh držav. Versajski mir je to enakopravnost vsaj teoretično zahteval v členu 6 in Zveza narodov jo je v svojem paktu garantirala. Nemčija skupno z državami, ki jo iz političnih razlogov podpirajo, se je pri zadnjih dveh zasedanjih odločila, da ta pravni problem razgrne z vso njegovo znano brutalnostjo. Ali smo vsi narodi, združeni v Zvezi narodov, enaki? Če smo, potem pa razorožite vsi na naš količnik ali pa nam dajte dovoljenje, da se mi oborožimo do vašega. Če pa nismo enakopravni, kakšna je pa potem ta pravna skupnost Zveze narodov in smo upravičeni, da si enakopravnost z vsemi sredstvi priborimo? Tragika ženevske konference obstoji baš v tem, da vsi priznavajo teoretično neoporečnost tega dokazovanja, ki se ga Nemčija spretno poslužuje, a da ga iz razlogov dejanskega stanja ne smejo sprejeti, ker vidijo, da iz nemških ust ne govori ta žejna in glad po pravici, ampak dinamična strast po obračunu z bivšimi nasprotniki, nebrzdani goni po novem zavojevanju, slepa nadutost »rase prvega reda«, ki si domišlja, da ima previdnostno dolžnost, da v svoji kulturi prekrasi in izravnava »rase nižjih vrst«. Državniki iz Ženeve, ker ste zavrgli nadnaravno-etične pripomočke, se boste morali posluževati zopet le sile, in sofizmov, da rešite pravne ovire, ki vam sporazum onemogočujejo.

Tretji razlog, smo rekli, je političnega značaja. Najpoglavnejši politični tok, ki daje smer vsem postranskim tokom in pokretom in ki po našem mnenju gospodari na morju so-

Nova senzacija v evropski politiki

Male države pod kuratelo velikih

Mussolini, izumitelj pakta štirih velesil

Besedilo že v Ženevi

Od našega poročevalca)

Ženeva, 22. maja. U. Danes sta sprejela francoski zunanji minister Paul-Boncour in angleški državni tajnik za zunanje zadeve sir John Simon besedilo novega predloga o sporazumu štirih velesil: Francije, Anglije, Nemčije in Italije, ki je nastal na pobudo MacDonalda in Mussolinija ter bil zadnje tedne predmet dolgotrajnih diplomatskih pogajanj v Rimu. Francoski zunanji minister je kot prvi med v Ženevi navzočimi državniki podal izjavo častnikarjem, v kateri je potrdil, da so se vršila pogajanja, da so potekala zelo ugodno, da se je upoštevalo predvsem vse francoske želje, izražene v memorandumu, ki ga je francoska vlada poslala kot odgovor na prvi Mussolinijev predlog, in da se lahko smatra, da je novi predlog sestavljen v duhu načel francoske zunanje politike. Ni pa pravilno, je dodal Paul-Boncour, če se trdi, da je četverni pakt že zagotovljen, ker niti angleška niti francoska vlada nista o tem razpravljali meritorno, niti se je dala prilika obema državnima zboroma, da se izjavita k tej novi smernici evropske politike. Nadaljnje izjave je Paul-Boncour odklonil. Dozdeva se pa, da bo besedilo pakta prišlo oficijelno v Ženevo, kjer se nahajajo tudi zunanji ministri drugih držav in je s tem dana prilika, da se prvotno besedilo tega popravljenega pakta še enkrat v Ženevi predebata, morda tudi nekoliko popravi, če bi se zdelo potrebno. Pakt bi se potem vsaj začasno podpisal tudi v Ženevi, med tem ko se računa z možnostjo, da bo oficijelno slavnosten podpis, združen z veličastnimi manifestacijami evropske solidarnosti, izvršen v Italiji v mestu, ki ga bo predložila v to svrhu italijanska vlada.

Kaj so zahtevali od Nemčije

V ženevskih političnih krogih se je že prej namigavalo, da je bilo nenadno potovanje pruskega ministrskega predsednika, ki očitno vodi nemško zunanjo politiko, in je baron Neurath, zunanji minister, samo dekorativna figura, v zvezi s pogajanja o novem četvernem paktu, ki so ga izdelali v Rimu. Nemški veleposlanik v Rimu von Hassel je zavzel v nekaterih vprašanjih ostrejša stališča in je zaradi tega poklical odgovornega ministra osrednje vlade v Berlinu, naj pride v Rim in sam osredi v nekaterih koncesijah, ki si jih sam ni upal podpisati, a ki so jih zahtevali tako francoski poslanik de Jouve-

dobne svetovne politike in kojega vplivi se čutijo pri slehernem političnem dogodku od podpisa versajske mirovne pogodbe, je zasledovanje evropskega političnega ravnovesja, stremjenje, ki ga z dosledno trdovratnostjo zasleduje zlasti angleška kontinentalna politika. Anglija ne bo nikdar dopustila, dokler bo Anglija, da bi katerakoli evropska sila, ali skupina držav dobila gospodujočo nadmoč nad ostalo Evropo. Ker je to nevarnost slutila 1914 je šla v vojno in zrušila nemško nevarnost. Ker to nevarnost zopet slutiti, to pot od francoske strani, se že od 1923 naprej, stalno in dosledno, brez ozira na to, če jo vladajo konservativci ali liberalci ali delavska stranka, privija tokom, ki slabijo francoske postojanke. Enkrat v vprašanju reparacij, drugič v podpiranju Italije, zopet tretjič v nasprotstvu proti Poljski, v sporazumu z Ameriko, v ruski politiki, v pomorski razorožitvi, v vprašanju kolonialnih mandatov in tako tudi na razorožitveni konferenci, kjer podpira vsak predlog, vsaj na tihem, ki stremi za oslabiljivo Francije. Na isti način, kot bo jutri, ako bi evropsko ravnovesje bilo ogroženo od tretje strani, obrnila svojo kopje v to smer. Kjer ni nobenih etičnih meril več, tam odločuje suha materijalna sila.

Iz teh razlogov in pri vsej svoji iz krščanskih osnov izvirajoči želji po iskrenem miru med vsemi narodi, miru, ki ga mi predvsem potrebujemo, smo nad Ženevo razočarani, ker ne vidimo od tam nobenega žarka upanja o boljši Evropi kot je bila ona, o kateri smo mislili, da je izginila v dimu in krvi zadnje svetovne morije.

Pakt štirih

nel kakor Mussolini sam. Od Nemčije se je med drugim zahtevalo, da naj se odredi vsaki agresivni politiki proti Avstriji, oziroma proti Adriji, ki naj ostane pod okriljem italijanskega interesnega območja in italijanske kontrole. Od Nemčije se je nadalje zahtevalo, da naj izrečno še enkrat pristane na obljubo nenapadanja na francoski meji in da se odredi slovesno vsaki nasilni rešitvi spora, ki ga ima s poljsko republiko. Nadalje so hoteli izvedeti

natančno za stališče Nemčije v oboroževalnem vprašanju. Ker je pruski ministrski predsednik Göring prinesel s seboj zelo pomirljive instrukcije v smislu Hitlerjevega govora, so pogajanja brzo napredovala in se je moglo vzeti v obzir tudi vse nemške zahteve glede enakopravnosti kakor tudi glede zahteve po reviziji mirovnih pogodb, toda z izrečnim pridržkom, da se bodo smele vršiti le v okviru in s pomočjo Zveze narodov.

Vtis v krogih Male zveze in Poljske

Položaj se presoja optimistično

Značilno je, da se je takoj, ko se je po Ženevi začela razširjati novica, da sta angleški in francoski zunanji ministri sprejela iz Rima besedilo novega četvernega pakta, polastilo »krogov Male zveze in Poljske razumljivo razburjenje, ker sta tako Mala zveza kakor Poljska zopet bili izključeni od pogajanj ter sta le od časa do časa dobili poročila o poteku diplomatskih naporov v Rimu. Zakaj to skrivanje, ko je vendar jasno, da se tudi štiri evropske velesile ne morejo med seboj sporazumeti v ničemer, ako na to ne pristanejo tri ostale evropske velesile, to so Mala zveza, Poljska in Sovjetska Rusija. Za enkrat ni mogoče izvedeti ničesar o »pomirjevalnih dostavkih« k paktu, o katerih govori francoska agencija »Havas«, in ki naj bi pregovorili Malo zvezo, Poljsko in Rusijo, da se prilagodijo novemu položaju ter pristanejo na politično spremembo, ki bo imela usodne posledice za evropsko politiko za dolgo dobo. Ministri Male zveze in Poljske so se sestali k izrednemu sestanku, toda ničesar ni prišlo v javnost o sklepih, ki so jih napravili. V splošnem prevladuje vtis, da je položaj sedaj optimističen, medtem ko je bil pri prvem predlogu Mussolinija pred enim mesecem naravnost alarmanten.

Vloga Avstrije, Madjarske in Balkana

Tudi še ni mogoče razvozlati raznih drugih manjših političnih intrig, ki so bile pri izdelovanju pakta soudeležene. Tako se ne ve, kakšna vloga je namenjena Avstriji in Madjarski in kakšno vlogo

naj igrajo druge balkanske države. Vsekakor pa ostane domneva, da bo morala Mala zveza nastopiti zelo odločno, da prepreči razmah italijanskega vpliva v srednji Evropi, kateri naj bi se odrekla Nemčija in iz katere bi ta četverni pakt izpodrinil tudi Francijo.

Davis v Ženevi:

Pakt štirih potreben za rešitev razorožitvene konference

Da ima novi četverni pakt organsko zvezo s sedanjo razorožitveno konferenco, potrjuje nenadni prihod ameriškega zastopnika Davisa, ki se je celih osem tednov vozil po Evropi od enega glavnega mesta do drugega in agitiral za sprejem ameriškega predloga za splošno razorožitev. Ker je konferenca zastala pri vprašanju enakopravnosti in varnosti, ni bilo mogoče najti izhoda iz te zagate kakor s političnim paktom, ki bo garantiral državam varnost njihovega ozemlja in tako tudi odstranil strah, ki je legel nad razorožitveno konferenco. Norman Davis je prišel v Ženevo istočasno kot Mussolinijev predlog, v dobri veri, da bo v novem, razčiščenem ozračju lažje našel pristajanje za svoj razorožitveni predlog, od katerega je odvisno seveda tudi to, kako bo Roosevelt reševal vprašanje vojnih dolgov. Ako Evropa sprejme njegove predloge, kar bo sedaj, tako mislijo, lažje mogoče, bo Roosevelt prizanesel s svojimi terjatvami. V tem vrtincu intrig in političnih interesov se izoblikuje nova Evropa.

V. Jakymiv.

Davisove punktacije

Ženeva, 22. maja. AA. Ameriški delegat Norman Davis je danes popoldne podal na seji splošnega odbora razorožitvene konference tole izjavo:

1. Združene države so pripravljene v vrhu preprečitve spopada posvetovati se z drugimi narodi, če bi bil mir ogrožen;
2. V primeru, da bi države, potem ko so se med seboj posvetovali, izprevideli, da se je kakatera država pregrešila proti miru, in bi izdale kakšne ukrepe proti napadalcu, se bodo Združene države vzdržale sleherne akcije, ki bi mogla izjaloviti kolektivno prizadevanje držav za obnovo miru — če bodo Združene države sporazumne z izraženo presojo;
3. Združene države so naklonjene sistemu nadzorstva, da se zagotovi lojalna razorožitev;

4. Združene države smatrajo za potrebno uvrstitve pooblastil stalnega razorožitvenega odbora, ki naj bi uspešno nadziral izpolnjevanje pogodb;
5. Združene države vztrajajo na teritorialnem status quo in predlagajo sklenitev mednarodnega dogovora, po katerem naj se prepove pošiljanje oboroženih sil izven teritorija lastne države, in ki naj definira kot napadalca državo, katere oborožene sile so vdrle na tuje ozemlje in prekršile pogodbo.
6. Združene države so proti vsakemu novemu oboroževanju ter predlagajo razorožitev močno oboroženih držav z odpravo napadalnega orožja in sprejetjem tistih poglavij britanskega načrta, ki govore o materijalu.

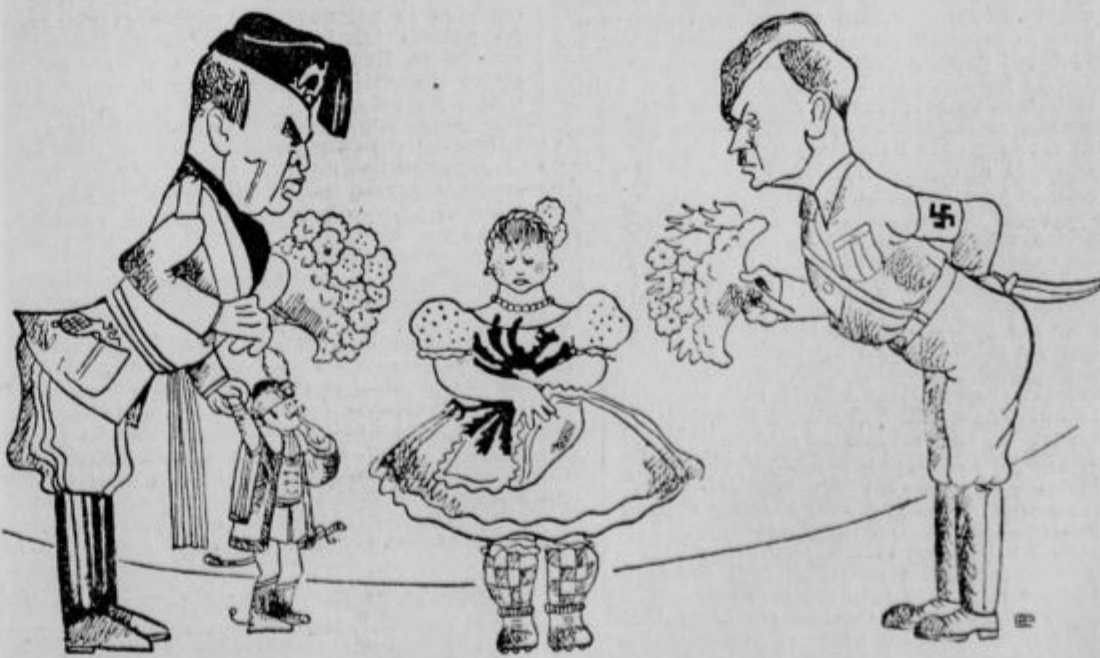
V ortincu lažnivih intrig...

Dr. Dollfuss vedno trdnješi

Dunaj, 22. maja. Ž. Vesti, ki se že dalj časa razširjajo o odstopu prosvetnega ministra Rintelena, se sedaj potrjujejo. Dr. Rintelen je preobremenjen s posli, ker obenem vrši dolžnosti deželnega glavarja za Stajersko in vodi tudi pogajanja za ureditev Creditanstalta. Ker je položaj na Stajerskem radi velike agitacije narodnih socialistov postal zelo resen, se hoče dr. Rintelen odločno posvetiti samo tej zadevi. Za njegovega naslednika v vladi omenjajo krščanske socialce iz Zgornje Avstrije dr. Aignerja. Če pride slednji v vlado, bi s tem dr. Dollfuss mnogo pridobil. Kakor znano, so zgornjeavstrijski krščanski socialci zavedno demokratski in zato niso preveč navdušeni za sedanji režim. Vstop Aignerja v vlado pa bi pomenil, da so se gornjeavstrijski krščanski socialci s tem režimom sprijaznili.

Zidouske in iramazonške laži

Dunaj, 22. maja. Ž. »Der Morgen« poroča, da so se večeraj na Dunaju širile vesti, da je bivši avstrijski prestolonaslednik Oton na avtomobilu s francoskim znakom prekorčel pri Kufsteinu avstrijsko mejo in da že nekaj dni živi pod drugim imenom v Salzburgu. Nekateri celo trdijo, da je Oton Habsburški odpotoval na Dunaj ter da se dan živi v samostanu v Theresienstadt. Dalje trdijo, da se tudi bivša avstrijska cesarica Zita nahaja v Badnu pri Dunaju, kjer ima važna pogajanja z avstrijskimi in madjarskimi legitimisti. Te vesti se spravljajo v zvezo z obiskom madjarskega ministrskega predsednika Gömbösa na Dunaju. Trdijo, da tudi on vodi zaupna pogajanja z avstrijskimi monarhisti verjetno pa tudi z Otonom

Avstrija: »Hvala lepa, rajši ostanem stara devica...« (Po »Politiki«.)

Obupen položaj velenjskih rudarjev

Pomanjkanje in lakota tudi v Velenjah

Tudi rudarški upokojenci ne dobivajo prejemkov

Šoštanj, 20. maja 1933.

Položaj delavstva pri državnem rudniku v Velenju se je že od l. 1923, ko je bilo drugod konjunktorno stanje še zelo stabilno in zadovoljivo, stalno slabšal in padel v letošnjem letu v skrajno nižino. Dočim je bilo l. 1923 zaposlenih blizu 900 delovnih moči, se je v sledečih letih število skokoma krčilo; v letošnjem letu zaposluje rudnik komaj še 400 ljudi. Dočim je bilo l. 1923 272 dni ali povprečno 24,7 mesečno, se stalež od tega leta dalje kljub nižjemu številu zaposlenih vedno bolj zmanjšuje; po l. 1923 je bilo letno 239 delovnikov ali mesečno le 19,9; v letih 1931-32 so bili meseci s samo 15 delovnimi dnevi, letos delajo še pod tem minimumom: 13... To pomeni, da velenjski rudarji že 9 leto ne delajo vse delovne dni in da nimajo možnosti, da bi si zaslužili popolno, že itak skromno mezdo. Povprečni zaslužek velenjskega rudarja znaša dnevno, vseviš vse odbitke za bratovsko skladnico, davke in dr., 30.— Din; pri 13 delavnikih zasluži torej 390 Din in s tem denarijem mora preživljati sebe in svojo družino. Po vseh teh številkah sočeti, je očividno, da se delavstvo ne more izogniti revščini in stradanju. Rudar se je zadovoljil čez glavo, da je mogel sebi in svojim nabaviti obleke. Zadnji čas pa ne dobiva »na upanje« ničesar več, ker ne more odplačevati starih dolgov, tako da predstavljajo danes velenjski rudarji s svojimi družinami vred trumo nezadostno hranjenih, izčrpanih bitij. Po dosedanjih možnih ugotovitvah znašajo dolgovi rudarjev pri bližnjih trgovcih 434.000 Din.

Upov na zboljšanje pa ni. Grozijo še hujši

dnevi. Konsum premoga občutno pada. Prejšnja leta je konsumirala vsaj večina javnih ustanov premog iz Velenja. Tako so jemale razne bolnišnice (Maribor, Celje, Slovenjgradec), hranilnice, kaznilnice, magistrati (Ljubljana, Maribor, Ptuj), pošte, šole in druge ustanove mesečno nad 600 ton velenjskega premoga. Zadnji čas so vse te ustanove skoro popolnoma prenehale z odvzemom velenjskega premoga. Veliko upanja je dajalo zanočeto ojačenje velenjske električne centrale, ker bi se s tem dvignila lastna poraba premoga za 600—800 vagonov mesečno. Zaradi ukinitve reparacijskih dajatev pa je nastal zastoj pri gradnji centrale, ki bi morala stopiti ojačena v obrat že lani.

V obupnem stanju so tudi rudarji-upokojenci. Premogovnika v Zabukovici in Velenju zadnje mesece ne plačujeta kot delodajalca zakonitih prispevkov Bratovski skladnici v Velenju, niti onih, ki se delavcem odtegujejo. Njun dolg Bratovski skladnici znaša sedaj že 2.000.000 Din. Zato Bratovska skladnica ne more več nakazovati upokojencem — čez 400 po številu — krvavo zasluženih mesečnih prejemkov! Prizadejati se polasta pravcata panika. Interventirali so na raznih mestih in so bili povsod deležni obilo obljub.

V življenje velenjskega rudarja se pošastno naseljuje pomanjkanje, glad. V dobi, ko se tolikokrat poudarja človečanska dostojanstvenost in ko je zemlja oblagodarjena z več kot dovolj dobrinami, je skoroda absurdno moledovati milosti in podpore. Naj bo mizerno življenje velenjskih rudarjev poklicanim dovolj glasen SOS, saj od obljub se živeti ne da.

† Župnik Jože Musi

Celje, 22. maja.

V nedeljo, dne 21. t. m. je ob 1 zjutraj umrl v celjski javni bolnišnici vitanjski župnik preč. g. Jože Musi.

Rajni se je rodil dne 25. decembra 1868 na Vranskem iz trdne kmečke hiše. Gimnazijo je študiral v Celju, po konfani šteli je pa moral k vojakom, kjer je služil dve leti. Po dovršeni vojaški službi je nadaljeval gimnazijske študije zopet na celjski gimnaziji, nato pa po prestani maturi vstopil v mariborsko bogoslovje in bil dne 25. julija 1897 povečen v mašnika. Kaplanoval je dve leti v Starem trgu, nato nad 14 let v Šmartnem ob Paki, dne 1. julija 1914 je pa postal župnik v Vitanju, kjer je ostal do letošnje Velike noči, ko ga je bolezen prisilila, da je legel v bolnišnico posteljo.

Pokojni je bil goreč dušni pastir, zelo priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Bila ga je sama ljubeznivost. Živel je samo za cerkev in svoje, nje mu v uravnoteženo očiščeno. Skoraj 19 let je vodil lepo vitanjsko župnijo. Lepa poteza v značaju rajnega je bila njegova dobrotljivost. Rad je pomagal revežem in marsikoga spravil h kruhu. Dobrote je delil tako, da ni znala levica kar je dala desnica. Staro, znamenito vitanjsko župno cerkev je dal po navodilih strokovnjaka, konservatorja g. dr. Stelca lepo prenoviti.

Sredi dela ga je položila letos o Veliki noči nevarna bolezen — zastrupljenje krvi — na bolniško posteljo. Ko se mu je bolezen slabšala, je iskal pomoči v celjski bolnišnici, a bilo je žal prepozno. V nedeljo, dne 21. t. m. je ob 1 zjutraj po hudi bolezni in po več dni trajajočem smrtnem boju, dobro pripravljen za večnost, izdihnil svojo blago dušo. Pokojni zapušta draga brata Alojzija, ki mu je dolgo vrsto let pomagal v dušnem pastirstvu in žalujoči sestra Katro in Pepco. Blagemu gospodu župniku naj sveti večna luč in naj mu dobri Bog poplača vsa njegova dobra dela, bratu in sestram izrekamo iskreno sožalje.

Pokojnega so danes, na dan pogreba, prepeleli v Celju v Marijino cerkev, kjer je bil slovesno blagoslovljen, po blagoslovitvi pa so prepeleli njegove zemске ostanke na Vransko, kjer bo počival v rodni grudi in čakal večnega vstajenja.

Smola birmancev

Koč. Reka, 22. maja.

Prejšno nedeljo smo imeli pri nas birmo. Tudi iz vasi Ograja so peljali tja birmance. Naložili so jih na voz in pogнали.

Na klancu od Morave proti Štalcerjem pa se je v diru vozno snelo kolo. Birmanci so zleteli doloma po vozu, deloma po tleh. No, hujšega le ni bilo kakor to, da sta dva birmanca odnesla manjšo praske, ena birmanka, ki je na čuden način prišla pod botro, pa ima nategnjene kite v vratu, kar pa tudi ne bo imelo večjih posledic. Vkljub nezgodi so se odpeljali k birmovanju.

Žalosten konec 76 letnega starčka

Novo mesto, 21. maja.

Franc Petrič iz Muhabera je bil dober posestnik in kovač. Zadnja leta pa je zlezal v dolgove ter mu je bila prodana pred nekaj meseci domačija. Od združbenega izkupička mu je ostalo nekaj denarja, katerega je izročil svoji hčeri, h kateri se je od sina preselil. Kakor se pa ni razumel s sinom, tako se tudi ni s hčerjo. Zadnjih 14 dni je blodil večinoma po Trški gori in iskal zatočišča pri raznih ljudeh. Zadnja dva dneva so ga pa pogrešili in ga iskali. Končno so ga našli v gozdu visečega na drevesu. Verjetno, da se mu je vsled ne sreče in žalosti omračil um in je v takem stanju nesrečno končal. Danes so ga prepeljali v mrtvašnico na pokoplišče v Prečni.

Požar

Ptuj, 20. maja.

Pretekli terek v pozni noči se je nenadoma zasvetilo nebo nad Ptujsko goro. Izbruhnili je požar v Stegovcih pri posestniku Ivanu Čepu. Goretje je začelo gospodarsko poslopje, ogenj pa je zajel bliskovito tudi stanovanjsko hišo. Zgorelo je vse do tal, vključno štrli le ogorelo zidovje stanovanjske hiše. Vaščanom se je posrečilo rešiti le živino. Na kraj nesreče so prihleteli gasilci iz Majšperga, ki so krepko posegli vmes in požar omejili. Žrtev planena je tudi obleka, perilo in precejšnja količina živil. Škoda znaša okrog 15.000 Din in je krita z zavarovalnico. V kolikor se je dosedaj dogajalo, je ogenj zanesla zlobna roka in vo orožniki zločincu že na sledi.

Sledovi kneza Miloša Obrenovića v Ljubljani

Trgovina „pri knezu Milošu“ v Ljubljani pred 80 leti

Na obiskih po ljubljanskih antikvariatih sem našel zanimivo sliko, o kateri javnost zelo malo ve, dasiravno bi morda zanimala posebno tiste, ki se bavijo z zgodovinskimi znamenitostmi iz preteklosti mesta Ljubljane.

Ljubljano so v preteklih časih obiskovale slavne in visoke osebnosti, rekel bi skoro, da je Ljubljana v prejšnosti igrala v zgodovini zlasti po svojem položaju in evropskih razmerah vlogo.

Znano je, katere visoke osebnosti so iskale v Ljubljani gostoljubja, manj znano pa je ljubljansko gostovanje interesantnega gosta našega mesta — kneza Miloša Obrenovića, ki je zapustil v Ljubljani sledove kakršnih ne v nobenem drugem mestu.

V antikvariatu »Tician« na Sv. Petra cesti je portret kneza Miloša z napisom »Zum fürsten Milosch«. Ta doprena slika kneza Miloša, ki je signirana z imenom slikarja A. Karingerja, vzbuja zanimanje, kako je pravzaprav nastala.

Ko je bivši knez Miloš Obrenović h koncu maja 1848. leta prispel z Dunaja skozi Gradec v Zagreb, je doživel neprijetnost, da so ga tamkaj zaprli. Avstrijska vlada ga je osumila, čes da drži z Madjari proti Hrvatom. Mislili so, da je namen njegovega potovanja organizirati srbske čete za vpad v južno Ogrsko in to s svojim sinom Mihajlom, ki je takrat prebival v Novem Sadu. Po 19 dnevnem zaporu, iz katerega je Miloš rešil Gaj, se je Miloš preselil s svojim spremstvom v

Ljubljano, kjer je bil gostoljubno sprejet. Za časa njegovega petdnevnega bivanja v Ljubljani, so mu bile prirejane tople ovacije in dobrodošlice. Miloš, takrat najbogatejši človek na Balkanu, je bogato obdaroval vse gostoljubne Ljubljance na levo in desno. Stanoval je v »Avstrijskem dvoru« (Bahabirt). Kakor pa je razvideti iz nekega dokumenta je gostoval en ali dva dni tudi pri ljubljanski rodbini Karinger. In od tu izvira tudi portret kneza Miloša, katerega je slikal mladi slikar Karinger, sin gostoljubne družine, ki je povabila kneza Miloša na svoj dom.

Anton Karinger (1829—1870) je bil sin trgovske družine Karinger, rojen v hiši, kjer je danes trgovina »Hamann« na Mestnem trgu. Bil je v tej dobi mlad slikar, ki se je baš vrnil iz Monakovega, kjer je študiral slikarstvo. Knez Miloš je opazil mladega slikarja in mu poklonil v zahvalo za gostoljubnost njegove družine dragoceno kravatno iglo, ki je sedaj v ljubljanskem muzeju. Rodbini Karinger pa je knez daroval svojo sliko, katero je trgovec Karinger razstavil v svoji trgovini. V spomin na to je Karinger prekrstil tudi svojo trgovsko firmo in jo imenoval »Zum Fürsten Milosch«. To mu je seveda dovolil sam knez Miloš. Po petdnevnem bivanju v Ljubljani je odpotoval knez Miloš v Inomost. Rodbina Karinger je morala odpotovati za njim svojega odposlanca, ki je zaprosil kneza Miloša za pismeno potrdilo, da sme trgovina nositi naslov »pri knezu Milošu«, da se Karinger tako izogne neprijetnostim od strani domačih oblasti.

V Drazdanah je meseca septembra 1848 naročil knez svojemu tajniku, naj napiše zahvalo za gostoljublje v Ljubljani in dovoljenje z željo, da se trgovina imenuje po njegovem imenu. Ker knez Miloš ni znal pisati, je dokument trikrat podkrizal in oddal pismo državi oblasti z naročilom, da ga pošlje Karingerju v Ljubljano. Ta dokument je tudi še dobro ohranjen in se da lepo brati.

Međtem je mladi slikar Karinger izvrstno prekopiral od kneza Miloša podarjeni portret in ga razstavil v oknu trgovine svojega očeta. To kopijo je podpisal s svojim imenom. Ako bi se originalni portret ne nahajal v ljubljanskem muzeju, bi se človek pač lahko premotil, kako je bilo mogoče izdelati tako dober portret v kratki dobi Miloševega bivanja v Ljubljani in to s tehniko, ki ni v skladu s Karingerjevo šolo.

Originalna slika kneza Miloša, katere se nahaja v ljubljanskem muzeju, predstavlja danes veliko vrednost v slikarskem in zgodovinskem oziru, je signirana z imenom Edvard Egerth, — 1843.

Edvard Egerth je bil znamenit nemški slikar iz Prusije. Od njega je bilo slikanih več še danes ohranjenih slik nemških cesarjev in kraljev. Za časa bivanja kneza Miloša v Nemčiji je izvršil Egerth tudi njegovo sliko. Miloš je to sliko velikušno poklonil rodbini Karinger, — mladi Karinger pa je napravil kopijo za trgovino svojega očeta. Slika »Zum Fürsten Milosch« kot kopija ni baš velike vrednosti, vendar je dokument dobe in bi bilo le želeti, da slika ne pride v tuje roke. Zato bi bilo želeti da jo odkupijo tukajšnje domače oblasti.

Cvetkovič 2

Prva smrtna žrtev na Ljubniku

26letni Burdych Boguš iz Skofje Loke

Skofja Loka, 22. maja.

V nedeljo 21. t. m. se je pripetila prva smrtna nesreča na cesti na Blegoš. Žrtev te nesreče je postal mladi 26letni Burdych Boguš iz znane lekarnarjeve rodbine v Skofji Loki.

V nedeljo zjutraj se je podal z večjo družbo na Ljubnik. Z njim je šel tudi njegov brat Genč Burdych. Proti večeru se je vračala vsa družba z Ljubnika. Vsi so se ustavili še nekoliko v Gabrovcu nato pa odšli proti Skofji Loki. Kjer se cepi kolovoz za novo cesto, se je Boguš ločil od družbe. To pa se ni pripetilo prvič, marveč je imel skoraj vedno navado, da je rajši sam hodil. In to je postalo ta večer zanj usodno. Družba je šla po spodnji poti.

Precej časa za tem, ko je prispela že vsa družba do tako zvane »Kobilice«, je hotel drugi brat počakati Boguša. Kar hipoma začuje klice: Genč, Genč! Genč in še nekdo drug sta potem šla po grebenu navzgor, kjer sta plezala po skalah in iskala Boguša, seveda brezuspešno. Po dolgotrajnem iskanju in po velikem naporu utrujena sta spodaj na cesti zagledala več lučk. Bili so to fantje iz Gabrova, ki so se vračali domov iz »Podpurfelce«. Klicali so navzgor, ali je kdo zgoraj, nakar sta se jima odzvala. Rekli so jima naj počakata, do bodo prišli ponje. Ko so prišli do njih, so jim povedali, da nekdo ves krvav leži na cesti.

Takoj je brat Genč vedel, da je to njegov brat Boguš. Hiteli so navzdol po stezi, napravili nosilnico in položili nanjo nezvestnega Boguša ter ga odnesli v dolino. Eden je hitel naprej, da je obvestil Pavla Hafnerja, ki je prišel z avtomobilom po ponesrečenca ter ga odpeljal na ponesrečenec dom. Vsaka zdravniška pomoč je bila

zaman. Ponesrečenec je imel od zadaj udrt lo-banjo ter zlomljeno hrbtenico. Ves čas se ni popolnoma nič zavedal in je približno ob pol 4 zjutraj izdihnil.

Kako se je zgodila nesreča, bo pač težko presoditi, ker ni bilo zraven nobenega očividca, pa tudi če bi bil, bi se ne dalo mnogo videti, ker je bila izredno temna noč. Pot, po kateri je šel ponesrečenec, je res nekoliko bolj strma a popolnoma nič nevarna. Nevarnost je v tem slučaju, če kdo zaide s poti vstran. Ni pa prav nič čudnega, da je zašel, prvič zato, ker je bila noč res zelo temna, drugič pa je Boguš še precej slabo videl. Poleg tega je bil še popolnoma sam, kar mu je v temni noči še povečalo nesigurnost v orientaciji, in je tako začel s steze proti novi cesti. Plaziti se je moral skozi grmovje, a ni zapazil, da se nahaja tik nad cesto, ki je vsekana v živo skalo. Hipno mu je moralo zmanjkati tal in padel je približno 8—10 metrov globoko v cestni jarek, kjer je treščil z zadnjim delom lobanje ob skale, tam se še danes pozna mlakuža krvi. Nekateri poznejši obiskovalci tega kraja so našli njegova očala, ki so bila nepoškodovana in odtrgani pokrov od zapestne ure.

Vsem izletnikom, ki so že hodili kedaj na Ljubnik, bo ta kraj gotovo znan pod imenom »Kobilica«. Drugi turisti pa, ki ne vedo kje je to, se gotovo spominjajo največje serpentine, ki je dela cesta na Blegoš in na tistem mestu se je zgodila nesreča. V našem mestu se je pripetilo v poslednjih 6 mesecih res že precej tragičnih slučajev smrti. Človek res ne ve kedaj, kako in kje bo njegova zadnja ura. — Nesrečni rodbinje naše iskreno sožalje!

Velik požar v Drašičih

Metlika, 20. maja.

Velika nesreča je zadela danes prijazne Drašiče. Kdo ne pozna te solčne vasi, ki čepi s svojo cerkvico med najlepšimi belokranjskimi gozdovi. Tako mirno je v popoldnevi na vasi, ker so pač vsi ljudje po svojem delu. In tedaj zazvoni za požar.

»V Drašičih goril« je šel naenkrat glas po vseh okoliških vaseh. Bilo je okrog tridecet na 3 popoldne. Prestrašeni in polni groze so tekli ljudje domov, vsi zbegani in obupani, zakaj danes pogoreti je dvakrat hudol Ogenj je nastal v Pavlovičevem podu v Dolenjih Drašičih. Ker je bilo vse suho in je veliko slamnatih streh, je požar naenkrat zajel vso okolico. Poleg tega je še veter pritisnil, da je bilo zares obupno. Plameni so švigali po svojem bogatem plenu, ogorko je veter na daleč gнал. V hipu so bili vsi Dolenji Drašiči v nevarnosti. Ljudje so prestrašeni in vsi obokani reševali vse, kar so le mogli. Iznosili so vse premičnine in živino spustili iz vseh okoli stojišč hiš.

Kmalu so začeli prihajati ljudje gasiti in reševati od vseh strani. Takoj so bili na mestu gasilci iz sosednjih vasi: iz Božakovca z brizgalno. Zelo so se potrudili zopet vrli gasilci iz sosednje Vivodine. Prihiti so iz Rosalnca z brizgalno in še Metličani s svojo motorko. Tako, da je bilo z domačo vred kmalu

pet brizgaln na delu.

Vendar je bilo takoj videti, da se bo dal požar le omejiti, ker preveč pogubno je že ogenj zagrabil svoj plen. Do 4 se je z velikim naporom posrečilo

omejiti ogenj in sosednje hiše rešiti. Na sredi pa se je videlo žalostno pogorišče. Ljudi se je kar trlo; roka je bila pri roki, škap pri škapu. Navzoč je bil sam g. okr. načelnik iz Metlike. Ljudje so žalostno gledali preostale ruševine, v katere je v eni uri divji požar spremenil njihovo imetje.

Najhujše je zadelo

mladega Nemaniča, kateremu je zgorelo vse, hiša in vsa gospodarska poslopja. In ravno ta dan se je iz Črnomlja vrnil na pogorišče Pavlovičevu je pogorel pod. Stankoviču hlev, p. d. Klobčarju tudi hlev in Plutu gornja hiša. Ogenj se je oprjel tudi nekaterih sosednjih hiš oz. hlevov, pa so jih vrli gasilci in reševalci z vztrajnim požrtvovalnim naporom rešili. Škoda je gotovo zelo velika, brčkone nad pol milijona, in nesreča dvakrat huda, ker so letos že tako silno težki časi za Belokrajino.

Kljub vsemu pa moramo biti res zelo hvaležni gasilec, ki so s svojim požrtvovalnim in napornim gašenjem rešili ne samo spodnje, ampak brez dvoma vsaj del gornje vasi. Posebno dobro so se odrezali Vivodinci s svojo motorko, brez katere bi bilo gašenje še veliko bolj težko in brezupno. To je že tretji požar v naši okolici, zato je ljudi tem bolj zadelo. Mnogi so bili vsi iz sebe ter kar trdi od strahu. Tako bi neka deklica kmalu prišla ob življenje. Ko je čula, da pri starem očetu gori, je prebledela, kri se ji je vtila iz nosa in se je onesvestila. Vendar so jo kmalu spravili k zavesti.

Bog daj, da bi še bil kmalu konec težkih belokranjskih dni!

V Moskvi imajo drugo

največjo knjižnico na svetu

Londonški listi prinašajo poročilo o veliki javni knjižnici v Moskvi, ki je po številu zvezkov druga v Evropi, to je prva za knjižnico angleškega muzeja v Londonu.

Moskovska knjižnica ima 5 milijonov knjig. V oddelku rokopisov so zbrana v rokopisu dela velike vrednosti. Število obiskovalcev knjižnice je večje kakor število vsake druge knjižnice na svetu. Lansko leto je obiskalo knjižnico nad pol milijona ljudi. Okoli 2000 ljudi študira vsak dan knjižnico. Še to leto bodo knjižnico zopet povečali, da bodo dijaki in znanstveniki lahko udobneje študirali. Odprli bodo posebno dvorano za dnevne in revije. Poleg domačih listov in revij je knjižnica naročena na silno mnogo inozemskih časopisov in listov. V knjižnici ne sedijo samo knjižničarji, ki delijo obiskovalcem knjige, pač pa tudi učenjaki

in specialisti v posameznih vedah, ki dajejo obiskovalcem potrebna pojasnila v znanstvenih zadevah. Voditelji knjižnice so sestavili ogromen katalog, v katerem so vpisane knjige po vsebini. Poleg tega pa vsebuje katalog tudi označbo važnejših člankov v revijah, ki obravnavajo etnografske, etnološke, zemljepisne in umetnostne probleme. Ta katalog ima že 8 milijonov strani.

Knjižnica je v zadnjem času pričela izdajati ruske klasike. Poleg tega je bilo izdanih mnogo del in spominov politikov 19. stoletja. Delo v knjižnici čedalje narašča. Iz vsega sveta prihajajo tja knjige, radi tega so oblastva prisiljena misliti na razširjenje stavbe. V najkrajšem času bodo odprli dve novi ogromni stavbi, ki so jih prizidali staremu poslopju. V teku enega meseca bodo dela bržkone končana.

Osem po nedolžnem obsojenih na smrt?

Pohod črncev proti Beli hiši v Washingtonu. Črnci zahtevajo, da vlada izpusti osem njihovih rojakov, ki so bili obsojeni v procesu Scottsboro na smrt radi obtožbe, da so napadli dve deklici. Sprevod vodi mati glavnega obtoženca Pattersona. V njem koraka tudi gd. Ruby Babes, ki je najprej izpovedala, da so jo črnci napadli, pozneje pa je svojo izpoved preklicala. Na praporju, ki ga nosijo demonstranti, stoji v angleškem jeziku zapisano: »Predsednik Roosevelt! Mi zahtevamo, da izpustite obsojence (v procesu) Scottsboro.«

Toplotni stroj, ki ne rabi toplote

V Baslu so te dni napravili poizkus z novim strojem, ki naj bi pridobival silo po čisto novi poti. Stroj naj bi gnala v osnovi toplota, toda stroja samega bi ne bilo treba kuriti. Izumitelj bi rad izrabil majhne toplotne izpremembe, ki se neprestano pojavljajo na zemeljski površini ali na morski gladini; takšna izprememba se opaža med temperaturo nad morskno gladino in temperaturo v morskih globinah. Stroj sestoji iz jeklenega meha, ki je podoben harmoniki in ki je postavljen med dva aparata, zgrajena na način, kakor avtomobilski hladilci. Po aparatu kroži poseben plin, ki se v zgornjem delu pripravi izpreminja iz tekočega stanja v plinško in s svojim razširjenjem požene navzven jekleni meh. V spodnjem delu radi mrzlejšje temperature, ki jo povzroča voda, postane plin zopet tekoč. Nato teče zopet v zgornji del priprave z višjo temperaturo, kjer se zopet spremeni v pravi plin in z razširjenjem zopet požene meh navzven. Poizkusi so pokazali, da je energija, ki jo na ta način proizvaja stroj, še silno majhna, toda že s tem strojem je mogoče pridobiti 10 konjskih sil.

Novi ameriški poslanik za Angleško Bingham je prispel v Plymouth. Slika nam kaže, kako ga župan, ki nosi službeno verigo, pozdravlja.

Učitelj vpraša ves razred: Kako imenujemo Sloveka, ki neprestano govori, in sicer tudi takrat, kadar to njegove okolice prav nič ne zanima?

Ves razred soglasno: To je učitelj!

Škri-Sadguru-Meherbaha

Indijec Škri-Sadguru-Meher-Baha, ki se izdaja za Mesijo, bo te dni prispel v Evropo. Pred 7 leti je ta čudak sklenil, da ne bo 7 let govoril in prav te dni poteče doba 7 let. Namišljeni mesija ne pije alkohola, ne je mesa in tudi ne kadil. Te dni se je mesija izkrcal v Marseilles, kamor je prispel na angleški ladji »Britannia« iz Bombaya. Škri-Sadguru-Meher-Baha ima s seboj 11 učenk, ki so po večini Angležinje. Meher-Baha je te ženske za časa svojega bivanja v Londonu tako navdušil, da so odpotovale za njim v Bombay. Ko je bil v Londonu, ni spregovoril besede, pač pa se je razgovarjal z obiskovalci na poseben način. S tako spretnostjo je kazal črke na mizi, da si je gost lahko s teh črk sestavil besede in se je tako razgovarjal z njimi. Prav na ta način je tudi razlagal svoje nauke in si pridobil tudi nekaj učencev.

Kdo je bolj ženski?

Na univerzi v Oxfordu je v zadnjem času prišlo do precej burnih prizorov med akademiki in akademkami, ker so se prvi postavili v bran proti »ženski poplavi« na univerzi. Angleški dijaki trdijo, da je prav veliko število žensk na univerzah krivo, da so se angleški dijaki pomehkužili. Dejali so: »Odstranite ženske in mi bomo avtomatično postali zopet moške, kakor so bili stari Angleži.« Akcija oxfordskih dijakov je imela ta uspeh, da so oblastva prepovedala ženskam hoditi v mestih ob morju in rekah v pižami.

V zadnjem času pa so si oxfordski dijaki izmislili nov snob. Nekega dne so se prikazali na ulicah s svojevrstnimi dežniki, ki so bili pobarvani z vsemogočimi vzorci, tako nekako, kakor blago, iz katerega izdelujejo pižame. Te prikazni so seveda zbudile proteste pri profesorjih, kakor tudi pri uglednih meščanih. Na drugi strani so akademike z novo modo zadovoljne, ker dokazuje, da so se dijaki že tako nalezli ženske mode, da je sami upeljujejo in da so s tem dokazali, da je prav malo moškega na njih.

Najboljši dirkači na avtomobilski dirki na dirkališču Avus v Berlinu. Zgoraj od leve proti desni: Chiron (Francija), Wiedengren (Švedska), Varzi (Italija). Spodaj od leve proti desni: Nuvolari (Italija), Burgaller in Bauchišch (Nemčija).

Rus je spekel vedno sveži kruh

V Leningradu in v Washingtonu delajo v zadnjem času zanimive poizkuse, kako bi znašli sredstvo, ki bi ohranilo kruh svež za delj časa. Zdaj se kruh pokvari že v nekaj dneh in postane ne-uziten. Kdor bi znal speči »vedno sveži kruh«, ta bi silno koristil človeštvu, pekom in gostilničarjem. V Leningradu trdijo, da se je to posrečilo ruskemu kemiku dr. Mironovu.

Dr. A. P. Mironov zatrjuje, da je vprašanje silno enostavno. Kruhu je dodal takozvani »ager-ager«, to je izvleček iz določene vrste alg, ki nima

ne okusa in ki seveda nikakor ni škodljiv. Takšen kruh je treba peči na poseben način. Dr. Mironov trdi, da se je njegov kruh ohranil svež nič manj kakor pol leta. Pri svojih raziskovanjih je dr. Mironov postopal silno radikalno. Najprej je ovrgel domnevo, da kruh zgubi svojo svežost, ker izgubi mokroto. Vprašanje, ali kruh ostane svež ali ne, ne odvisi od višine mokrote, pač pa od koloidalne sestave kruha. Znano je, da nekateri koloidi spreminijo svoje lastnosti, ako jih spopolniš z drugim koloidom. Dr. Mironov je nadaljeval svoja raziskovanja prav iz tega izhodišča. Če kruhu dodaš omenjeni izvleček agar-agar, se njegov okus prav nič ne spremeni in kruh ostane svež. Tako zatrjuje dr. Mironov.

Ameriško kmetijsko ministrstvo je naročilo svojemu specialistu L. H. Baileyu, naj izvrši podobne poizkuse in preišče, ali ima Mironova iznajdba praktične vrednosti. Zalibog se Baileyu ni posrečilo speči takšnega kruha, da bi se ne pokvaril. Tolažimo se lahko še vedno z domnevo, da ni Američan ravnal po navodilih ruskega učenjaka.

Sport in radio v Rusiji

V mestnem vrtu Leningrada so ob morskem obrežju zgradili velikanski sportni stadion, na katerem bo prostora za 100.000 gledalcev. Poleg stadiona bodo priredili še več nogometnih igrišč s tribunami, na katerih bo prostora za 6-10.000 gledalcev. Stroški bodo znašali 28 milijonov rubljev.

V Navtlugi, to je v predmestju mesta Tiflis, je boljševiška vlada dala postaviti radijsko postajo, ki bo oddajala s silo 35 kilovatov. Poleg te postaje obstojita v Transkavkaziji že dve postaji, ki oddajata na kratke valove. Kakor poročajo sovjetski listi, je bil ves material, ki so ga potrebovali za zgradbo omenjene postaje, izdelan v tvornicah sovjetske Rusije.

Dr. Alfred Wysocki, sedanji poljski poslanik v Berlinu bo bržkone imenovan za poslanika v Rimu.

Velikanska ura

V višini 200 metrov so postavili na Eifflov stolp v Parizu velikansko uro s premerom 20 metrov. Ura bo v najkrajšem času pričela kazati Parižanom dnevni čas. Znotraj jo bodo razsvetljevali ponoči s silnimi žarnicami.

Korošci pri Hitlerju

Iz Koroške je odšla v Berlin posebna delegacija, ki se poklonila nemškemu kanclerju Hitlerju.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; izenitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonske 3 mm visoke petlinne vrstice po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Letovišča

Zdravstvo!

Šmarješke Toplice, jugoslovanski »Gastein«, so otvorene. — Priporočljive za večino bolezni. — Jako znižane cene. — Prospekti na zahtevo zastoj. (r)

Službe iščejo

Dekle

dobro izvežbano v gospodinjstvu in postrežbi bolnikov, išče stalno mesto v župnišču za minimalne zahtevke. Naslov v upr. »Slovenca« pod 5840. (a)

Službodobe

Več šivilj

katere so spretni in natančni v izdelavi, se takoj sprejme za boljša damska dela pri F. I. Gočičar, Sv. Petra c. 29. (b)

Išče se samski hišnik

ki zna samostojno oskrbovati zelenjadni vrt. — Natančneje se poizve pri upravi obč. državne bolnišnice v Ljubljani, kjer je vložiti event. ponudbo do 25. t. m. (b)

Denar

Posojila

proti dolgoletnemu odplačevanju za razdolžitve nakup najrazličnejših premičnin in nepremičnin za doto itd. podeljuje: »Mobilna zadruga«, Ljubljana Mestni trg 25-I. — Išče povsod poverjenike!

Stanovanja

IŠČEJO:

Preprosto stanovanje
2 sob in kuhinje iščem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Kmet« št. 5859. (c)

ODDAJO:

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje, treh sob in pritliklin, se odda s 1. avgustom v Knezovi ulici 32. Poizve se istotam. (c)

Oddam sobo

lepo opremljeno, boljšemu gospodu. — Jegličeva cesta 7, pritličje. (s)

Objave

Vinotoč »Zorko«

Košaki pri Mariboru odprt. Vino po 6 Din. (o)

Razno

Milostljiva!

Vaš krzneni plašč čez poletje najskrbneje konservira tvrdka L. Rot, Mestni trg 5, Ljubljana. Obenem istega tekom poletja za polovično ceno popravi in modernizira. Plačljivo šele jeseni pri prevzemu. (r)

Posestva

Droben oglas v »Slovenca«
posestvo ti hitro prodaja; če že ne z gotovim denarjem poč kupca ti s knjižico da. (r)

Posestvo

13 orolov. prodaja Vinko Kocbek, Jarenina, Vukovski dol 39. (p)

Glasba

Glasba!

Slovenske narodne pesmi prirejam za citre in petje ter jih izdajam že 20 let. Priljubile so se med citraši in so razširjene povsod, kjer bivajo Slovenci. Niso »šlagerji«, temveč lepe naše narodne pesmi, ki imajo trajno vrednost. Vsled oslabilih oči pa moram, žal, to opustiti; zato bi rad vso zalogo prodal tudi po nizki ceni. Opozarjam na to slovenske trgovce muzikalij. — Ivan Kiferle, Ljubljana, Gosposka ulica št. 9. (g)

Auto-motor

Motorno kolo

s prikolico in elektr. razsvetljavo, brezhibno, poceni napravljen. Vevče 10.

Avtomobili

in motocikli svetovnih znamk, novi in malo rabljeni, napravljeni po najnižjih cenah. — Avto tvrdka Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11. (f)

Kupimo

Bukova drva in oglje
kupi Uran Franc, Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 24. (k)

Vsakovrstno

zlatu kupnje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Flugs patentne kose

z novim pritrdjevanjem so priznane najboljše

J. Videmšek

MARIBOR, Koroščeva 36

Sveža jajca

kupuje v vsakem številu Frank Abe, Igriška ul. 3, za dramskim gledališčem, Ljubljana. (k)

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajaš
a! motorja bi znebil se rad. brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inserat

Modna konfekcija!

Najboljši nakup! A. Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam audi v veliki izbiri najugodnejše in naiceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Star tre (l)

Stavbenikom

in lovcom Gorenjske! Dne 24. maja 1933 se bo prodalo na javni dražbi v Radovljici št. 3, ca. 500 komadov cementnih cevi različne velikosti in ena lovska dvocevna puška. Dražba začne ob 18. (l)

Imam naprodaj

več vagonov zdrave, suhe, presejane koruze. L. Noušak, Bos. Dubica. (l)

Obrt

Martinc Anton,

soboslikar, se najtopleje priporoča za v svojo stroko spadajoča dela. Naročila se sprejemajo: Tyrševa cesta 17, v mlekarni. Cene zmerne. Solidno delo. (t)

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Novootvorjeni

damski salon Jožica Kumelj, Ljubljana, Gledališka ulica 2 II, izvežbana v inozemstvu, se priporoča c. damam za prvovrstno in hitro izdelavo vse damske garderobe. — Cene konkurenčne! — V specialni prikojevalnici prikojimo vsako obleko po meri in žurnalu, kjer dobite tudi navodila za nadaljnjo izdelavo. (t)

Mlinariji!

Rž. prosa, ajda in ječmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA
Veletrgovina žita in moke.
Resljeva cesta 24.

Saj nimamo niti za kruh!

Zelo ga bomo potrebovali, pa biti mora!

K »Slovenca« pojdem!
Mali oglas nam kmalu pripelje kuca!

Prehodna doba deklice

je med 12 in 17 letom,

to je doba, ko mora vsaka deklica imeti zdravo kri, zdrave in močne žilce ter izvrsten apetit.

TO DA:

Energin

za krepitev krvi, žilcev in apetita.

»ENERGIN« se dobi v vseh lekarnah, 1 steklenica 1/2 litra Din 35.— Po pošti pošlje LABORATORIJ »ALGA« - SUSAK 3 velike steklenice Din 110.—, 6 velikih steklenic Din 220.— in 1 gratis, 12 velikih steklenic Din 440.— in 2 gratis.

dobreno po Min. soc. politike in narod. zdravila S. Br. 3787 od 23. marca 1932

Restavracija naprodaj!

Radi boleznim prodam svojo restavracijo »Ruska lila« v Beogradu, Dvorska ulica 11. Zelo dobro vpeljana. Najboljša domača in inozemska družba. Pet sob za restavracijo, krasen vrt, dvorane za svečanosti in separe. Stanovanje za gospodarja, 6 sob za osebje, dve kleti in perilnica. Informacije daje gospodar Marko Iv. Carapič.

V svojem in v imenu sorodnikov naznanjamo, da je božja Previdnost poklicala v večnost svojega zvestega služabnika, prečastitega gospoda

Jožeta Musija

župnika v Vitanju

ki je v nedeljo 21. maja ob 1 zjutraj v celjski javni bolnišnici po mukopolni bolezni, dobro pripravljen za na pot v večnost, odšel po zasluženem plačilo.

Zemski ostanki draga pokojnika so bili v ponedeljek 22. maja ob pol 3 popoldne v Marijini cerkvi v Celju slovesno blagoslovljeni, nato pa se je vršil pogreb na Vranskem.

Vitanje, dne 23. maja 1933.

ŽALUJOČI BRAT IN SESTR

Vdani v voljo Vsemogočnega javljamo vsem, ki ste ga poznali, da nam je umrl po dolgi, hudi bolezni naš iskreno ljubljeni mož, zlati atek, dobri sin, brat, zet, svak, gospod

Andrej Frelih

posestnik, gostilničar in mesar

previden s svetotajstvi za umirajoče.

Pogreb nepozabnega bo v sredo ob 10 iz hiše žalosti na pokopališče na Brezjah.

Blagopokojnika priporočamo v molitev.

Brezje, dne 21. maja 1933.

Pepca roj. Zupan, žena. Zorka, Verenca, Tinčka, hčerkice. Marija Frelih, mama. Jerca in Marija, sestri.

Nasha tako presrečno ljubljena mama, tašča, omama, sestra, teta itd., gospa

Antonija Mrak-Ješe

trgovka

je previdena s tolažili svete vere dne 21. maja mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage pokojnice se bo vršil v torek 23. maja ob 16 iz hiše žalosti Gradišče št. 14.

Maša zadušnica se bo brala dne 24. maja ob 7 zjutraj v frančiškanski cerkvi. Ljubljana, dne 23. maja 1933.

Marija Pollak, hči; Pavel Pollak, zet; Nives, Tanja, Riko in Fedor, vnuki;

Paula Sumi in Pavel Ješe, sestra in brat.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je najina nad vse ljubljena, zlata mamica, gospa

PAVLA ALEŠ

zasebnica

dne 21. t. m. po dolgem, mukopolnem trpljenju, previdena s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 23. maja 1933 ob pol 3 popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 21. maja 1933.

Vera in Marica,
hčerki.

Ljubljanske vesti:

Doba neviht se bliža

Ljubljana, 22. maja.

Letošnji majnik je bil v splošnem zelo hladen in nevaren za razne kulture. Dostikrat je živo srebro v termometru zdrknilo prav blizu do ničle. Bilo je nevarno za nastop hujše slane. Hladno vreme pa ni nikakor vplivalo na boljšo rast rastlinja. Posevki se niso mogli tako povoljno razvijati, ker je mraz vse tiščal k tlom. Nedelja je bila po dolgem času prvi dan, ko je solnce močneje pripekalo. Tudi danes dopoldne je nastopila precej huda vročina. Bilo je prav soparno. Termometer na živliskem trgu je kazal na prostem +28 C. Okoli poldneva se je nekoliko stemnilo in shladilo. Nad mestom je začelo prav ponižno rositi. Padlo je nekaj kapljic dežja.

Včerajšnja gorko nedeljo so mnogi kopalci izrabili, da so se solčili in kopali na Savi in v

Ljubljanici. Bilo je po raznih krajih do 500 kopalcev. Veliko število kopalcev se je odpeljalo v idilične Reteče, kjer je Sora izredno topla in zlasti dobra za reumatike, ker vsebuje mnogo železa. Mnogo izletnikov se je v nedeljo jutraj odpeljalo na Gorenjsko. Jutrnji gorenjski vlak je vozil 700 izletnikov; proti Kamniku se je odpeljalo 140, a na Dolenjsko 180. V splošnem pa je bil promet na železnica srednji. Kopalni vlaki bodo takoj uvedeni, ko bo za kopalno sezono ugodnejše vreme.

Drugeče prihaja doba vremenskih neviht in katastrof. Konec maja in prva polovica junija sta za polja in vinograde najnevarnejša, kajti prav v tem času se najraje vrste nevihte s točo. Nebo se hitro stemni. Po močni pripeki in sopari kar naglo prigrmi nevihta, ki je nezaželjena zlasti kmetu in vinogradniku.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprti.

Opera: »Andre Chenier«. Red B.

Kino Kodeljevo: Ob pol 9 »Rin tin tin«. Samo ena predstava. Vstopina znižana.

Nočno službo imata lekarni: mr. Bohinec ded., Rimska cesta, mr. Kmet, Dunajska cesta (Sv. Krištof) in mr. Levstek, Rešjeva cesta.

★

● Poizkusne duševne vaje se vrše nocoj na željo obiskovalcev ob 6 zvečer. Prosimo za obilno udeležbo! — Vodstvo seminarja za eksperimentalno psihologijo.

● Pogreb gospe Antonije Mrak. Gospe članice kongregacije »Zalostne Matere Božje« pri sv. Florijanu naj se udeležijo pogreba umrle članice Antonije Mrak, Gradišče št. 14. Pogreb bo v torek ob 4.

● Akademijo v proslavo materinskega dne priredijo gojenke državne učiteljske šole v Ljubljani — danes 23. maja ob 20 v dvorani Delavske zbornice. Spored je bogat in izbran: sodelujejo najmanjše iz otroškega vrta z ljublim nastopom in največji s pesmijo in recitacijo. Ker je to družinski praznik našega centralnega vzgojnega zavoda in bo večer intimno lep, iskreno vabljeni vsi, ki so zanimajo za stremljenje naše mladine.

Spet me vidiš korenino!
Pa zakaj? — Saj rad povem:
Pijem Slamičevo vino,
često tudi tamkaj jem!

● Trboveljski slavski koncertirajo v Ljubljani v sredo, dne 24. t. m. Izvajajo vse one zbere bogatega svojega sporeda, ki so jih peli na tako krasno uspehi pevski turneji po Češkoslovaški in Dunaju. Občinstvo opozarjamo, da so na razpolago še sedeži po 35 in 30 Din in pa stojišča. Vsi ostali sedeži so razprodani. Predprodaja se vrši v knjižarni Glasbene Matice.

IZRABITE PRILOŽNOST!

Vse preostale pomladanske plašče odprodajam z 20% popusta.

Gospodom nudim elegantne kamgarn obleke češke kakovosti že od 900 Din dalje. — K. PUČNIK, Selenburgova ulica 1 (nasproti kavarne »Zvezda«).

● Podaljšek Aškerčeve ceste, ki so ga lani prebili skozi bivši Paichelnov vrt, so te dni izravnavali in temeljito posuli. Vedno bolj se kaže, da bo postala ta cesta, ko bo enkrat še odstranjen del hiše, ki moli ob Emonski cesti vanjo, glavna zveza med Tržaško cesto in St. Jakobskim trgom, odnosa s Karlovske in Dolenjske ceste. To je tembolj pomembno, ker bo treba prej ali slej misliti na direktno tramvajsko zvezo med Vičem in Dolenjskim kolodvorom. S tem pa bo treba preložiti tramvajsko progo z Rimske ceste na Aškerčovo cesto, tako da bi zavila proga za Šiško in St. Vid proti Gradišču v Gorupovo ulico. Rimska cesta ni pripravna za tramvaj, ker je preozka in ker se v doglednem času ne bo razširila, Aškerčeva cesta pa je moderno uravnana in široka cesta, na kateri se zlahka napravi dvojni tir.

● Nesreča na cesti. Včeraj jutraj se je pripetila na Frankopanski cesti nenavadna nesreča.

OČESNI ZDRAVNIK
DR. R. BASSIN
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 4
zopet redno ordinira.

Kulturni obzornik

Dom in svet

Četrtn številka »Doma in sveta« je v nasprotju s prejšnjimi številki, ki je bila urejena bolj na esejistični podlagi, skoro izključno leposlovnja. Že na uvodnem mestu prinaša novelo Mirana Jarca, »Pustolovec«, motiv o človeku, ki je postal radi nenadnega odpusta iz službe pustolovec. Novela je pisana v lirski prozi, ki ne pozna realne stvarnosti, marveč največ subjektivno refleksiven tok dejanja. — Franceta Bevka »Krvaveče rane«, ki se nadaljujejo iz prejšnjih zvezkov, nimajo one sile kot njegove dosedanje boljše stvaritve. Pesmi so prispevali Jože Kastelic (Pomladno sonce, Popolna, Heroica), Zdravko Ocvirk (Tako bi rad) in Joža Lovrenčič (Apkacija), od katerih je prvi v ospredju. — Prav dobro studio o Francetu Bevku je napisal France Koblar. Za podlago si je vzel nekaj zadnjih pisateljevih del, a od tu se je ogledal po bogati Bevkovi snovitosti (katero je razdelil v zgodovinsko fabulistično, meščansko problematično in kmetiško naturalistično skupino), stvariteljski moči in umetniški usmerjenosti. Takih studi, dasiravno so objektivno težke, dokler pisatelj živi, se vselej razveselimo, zakaj dajo nam enovit pogled na celoten pojav pisatelja. Za take studije pa je ravno Koblar s svojim kritičnim peresom najbolj poznan. — Anton Breznik nadaljuje razpravo »O časnikarski slovenščini«. To pot se ustavlja avtor ob Antonu Tomšiču, prvem uredniku »Slovenskega naroda« (2. apr. 1868), ki je imel razen Levstika in Jurčiča (ta dva sta pisala čisto slovenščino) kaj mnogo sodelavnikov-ilircev. Zlasti po Beustovem sprejetju dualizma, so trepetali slo-

venski domoljubni razumniki za usodo slovenstva, zatorej so se začeli naslanjati štajerci na južnoslovensko zvezo, Kranjci in Primorci pa na rusko. In tako so vnašali eni srbohrvatske, drugi pa ruske besede v slovenski književni jezik. Te so seveda ostale v rabi (saj so ponarodele) do današnjih dni. Na vsak način moramo pozdraviti to veliko Breznikovo delo za očiščenje slovenskega jezika. — V »Razgledniku« ocenjuje France Vodnik 13. 14. in 15. zvezek Cankarjevih »Zbranih spisov«. J. Solar leposlovne knjige naših knjižnih družb, Jože Pogacnik pa Ozvaldovo »Osnovo psihologije«. Tine Debeljak nadaljuje zanimivo vprašanje srbsko-hrvatske literature v odnosu do slovenske itd. V tem primeru pa razpleta literarno geografijo srbsko-hrvatske književnosti. Je to prav zanimiva studija, ki vodi čitatelja do zaključkov: kakor oplajajo posamezne edicije srbsko-hrvatskih krajin skupno višino jugoslovanske kulture, tako je neizmerne vrednosti tudi slovenska svojstvena književnost za skupno jugoslovansko književnost. Gotovo je ta razprava skrbno sestavljena delo, vendar bi ponekod dodal še kako ime, na pr. Sarajlića med sarajevske muslimane. Zanimiv je tudi sestavek Silvestra Škerla o »Obratunu s poveljnimi duhom«, kjer citira avtor nekatere člane mlajše (Henryja de Montherlanta) in starejši (H. Massisa) francoske generacije kot absolutne neprijatelje povojnega enostranskega in nemočnega umetniškega ustvarjanja, ki je pomenilo le razkroj in nered vsega povojnega kulturnega življenja v Franciji — in kajpada tudi drugje!

Blätter aus der slovenischen Lyrik

Za mednarodni kongres Pen-klubov v Dnbrovniku, ki se bo te dni vršil, je oskrbel ljubljanski Pen-klub poleg antologije slovenske proze »Slovensche Erzählere« (v prevodu dr. J. Glonarja) še intimen izbor slovenske moderne lirike (Cankar, Kette, Murn, Zupančič, Gradnik)

Zadnja poročila:

Suvich govori v imenu Mussolinija:

„Revizija mirovni pogodbe je zahteva življenskega razvoja“

Rim, 22. maja, tg. Na koncu zunanje-politične debate v rimskem parlamentu je dobil danes popoldne besedo državni podtajnik Suvich, da pojasni, kakor je rekel izrecno, v Mussolinijevem imenu stališče vlade glede problemov, ki so se jih dotaknili predgovorniki. Opazilo se je, da je o najaktualnejšem predmetu, to je o paktu štirih velesil govoril razmeroma malo, sklicujoč se na tekoča pogajanja. Vsekakor pa je imel pri razmotrivanju vprašanja razorožitve in ideje revizije priliko, še enkrat z vso jasnostjo opisovati italijansko stališče.

Suvich postavlja na eni strani razorožitveno konferenco, na drugi strani pa svetovno gospodarsko konferenco v prvo vrsto onih prizadevanj, da se odpravi kriza. Obe konferenci nista samo zvezani med seboj, kar se tiče njunega uspeha, temveč sta zvezani tudi ravno tako z vsemi drugimi političnimi inicijativami zadnjih tednov. Ugodna rešitev nalog, katere imata rešiti te dve konferenci, bi zanjčila dolgotrajen mir na svetu in končno zopet osvobodila zaprt pot za gospodarsko ozdravljenje sveta. Nato je Suvich še enkrat orisal italijansko stališče glede problemov, ki so v razpravi na razorožitveni konferenci. Za uresničitev razorožitvene misli je potrebno: 1. da se vojni material reducira potom kvalitativne razorožitve in 2. da se države pošteno odrečejo napadalnemu orožju sploh. Vse drugo so podrejena dodatna vprašanja, ki sledijo sama po sebi kot logične posledice. Konferenca pa more imeti resničen uspeh samo tedaj, če se odpravi tudi obetoječe diskreditiranje prava in stališče posameznih držav. Podal je kratko sliko o raznih fazah dosedanje razorožitvene konference, pri čemer je naglašal, da je ugodni vpliv MacDonalovega načrta trajal samo malo časa. Pred 15 dnevi je zato v Ženevi prevladoval vtis, da so vsi udeleženci razorožitvene konference prepričani, da mora konferenca propasti, in so vsi stremeli samo za tem, da drug na drugega zvaljajo krivdo in odgovornost za neuspeh. Zavešt nevarnosti, ki bi sledila potem za vse države, je potem zopet vse dele dovela do tega, da so poskušali z

zadnjimi naporji odvrniti katastrofo. To prizadevanje je najbolj podpiral Roosevelt s svojo spomenico in Hitler s svojim govorom, ki sta skupno pripomogla, da se je zopet vrnilo zupanje.

Tu je Suvich govoril o vodilnih mislih, na katerih temelji Mussolinijeva inicijativa za pakt četvorice. Splošna velika nevarnost pri tem je ta da se s prevelikim številom dodatnih vprašanj in s prevelikim vmesnim govorjenjem zgubijo v ozadju velike smernice. Suvich je izrecno naglašal, da se iz Mussolinijeve zamisli tesnega sodelovanja štirih velesil na noben način ne more izvajati, da bi se kaka druga država izven pakta četvorice obravnavala z manjšim respektom ali da bi te države ne bile pripravljene sodelovati z drugimi državami v isti meri kakor štiri velesile. Razen razorožitvene konference pa obstojajo seveda tudi še drugi resni problemi, izmed katerih je najresnejši problem revizije mirovni pogodbe. Nekateri zastopajo mnenje, da se o tem ne bi smelo govoriti, ker so najbrž mislili, da bi bilo na ta način ta problem sploh mogoče potlačiti. Tako naziranje pr je absolutno nesmiselno. Revizionizem je bil ustvarjen pri podpisu pogodb. Razvoj je življenjski zakon, ki se ne da enostavno potlačiti. Gre za to, da se najde pot za prilagoditev mirovni pogodbi k potrebam časa, da se najde torej mirna rešitev, za katero zopet ni nobene druge ali nobene boljše poti, kakor poprejšnji načelni sporazum štirih velesil, ki nosijo odgovornost za Evropo.

Ta predpogoj velja tudi za svetovno gospodarsko konferenco, ki brez ponehanja napetosti med oločilnimi velesilami ne more dovesti do nobenega uspeha, katerega moramo iskati v glavnem v novi pozitivni splošnega zupanja. Tudi za svetovno gospodarsko konferenco je Rooseveltova spomenica odločilnega ugodnega pomena. Suvich je končal svoja izvajanja s tem, da je poudarjal važno vlogo, ki jo ima modro državno vodstvo Mussolinija pri stremljenju mednarodnih sil, katere streme po tem, da so v skupnem redu in v disciplini organizira mir.

„Samo združitev Avstrije z Madjarsko more rešiti Madjarsko slovanske nevarnosti“

Zunanje-politična debata v madjarskem parlamentu

Budimpešta, 22. maja, tg. Na današnji seji poslanske zbornice se je razpravljalo proračun zunanje ministarstva. Govorili so tudi zopet o vprašanju madjarskega kralja. Legitimist, grof Szizray je izjavil, da hočejo legitimisti z zakonitim sredstvi uresničiti narodno kraljestvo, da ministrski predsednik Gömbös žal ne sloji na stališče zakonitega kraljestva, ker sploh ne nobenega kralja. Dalje je zahteval ožje gospodarske zveze z Avstrijo, ki pa brez politične zveze ni mogoča. S kraljestvom hočejo legitimisti ustvariti kristalizacijsko točko za podonavsko federacijo. Dalje je govoril legitimist grof Huniady: Avstrija se mora pridružiti ali Nemčiji ali donavski konfederaciji ali pa Madjarski. Madjar mora vse storiti, da bo Avstrija izbrala to zadnjo rešitev. Legitimisti želijo kraljestvo samo tedaj, če ga želi tudi večina prebivalstva. Krščansko-socialni poslanci Turi je naglašal, da stoji svet pred odločilnimi dogodki. To se kaže tudi na Madjarskem. Treba je vse pripraviti za kraljestvo. Samo združitev Avstrije z Madjarsko

Po cesti je vozil drva 21letni brezposelni mehanik Jože Murlovič, sedaj zaposlen pri trgovcu z drvmi Ivanu Schlambergerju v Mostah, Ljubljanska ul. 26. Voz pa se je tako nerodno obrnil, da je zadelo oje Murloviča v trebuh s tako silo, da je fant obležal nezavesten. Ljudje so telefonirali po reševalni avto. Reševalci so res prišli, prav tedaj pa se je tudi Murlovič zavedel. Ko so ga hoteli naložiti na voz, se je Murlovič, čeprav ga je v trebuhu zelo bolelo, prišel na vse pretege braniti in reševalcem se res ni posrečilo prepričati ga, tako, da ni šel v bolnišnico.

● Dipl. dentist Paul Vrankar Tavčarjeva 2/L radi štud. potovanja par dni odsoten.

more rešiti Madjarsko pred nemško in slovansko nevarnostjo. Če bi kljub temu prišlo do združitve Avstrije z Nemčijo, bi morala Madjarska vendar ohraniti svojo zunanje-politično neodvisnost. Edina možnost za to pa je obnova ustavnega kraljestva. Če ne bomo imeli skupnega vladarja z Avstrijo, bo postala neizogibna romunsko-madjarska personalna unija. To pa bi pomenilo konec krone sv. Stefana.

Zunanji minister Kanya je izjavil, da je glavni namen madjarske politike, doseči pravičen mir. Prijateljstvo z Italijo tvori fiksno točko. Dalje je Kanya izjavil popoln sporazum Madjarske z Rooseveltovim programom. Kar se tiče vprašanja priključitve Avstrije, je upati, da bo Hitlerjeva vlada postopala v evropskem duhu. Madjarsko-avstrijski odnosi so izvrstni in prijateljski. Vprašanje Anschlusa je avstrijsko vprašanje, v katerem bo dala odgovor Avstrija. Kanya smatra slej ko prej, da vprašanje ni aktualno in da ne daje nobenega povoda za skrb. Mussolinijev načrt je zelo važen z madjarskega stališča in zasleduje dva cilja: odstranitev sovražnih elementov in uveljavljenje mirovni pogodb v tem duhu. Načrt rešuje mir in postavlja enakopravnost in revizijo v prvo vrsto mednarodne politike. Svoj govor je končal: Ne udajajmo se iluzijam in vemo, da v bližnji bodočnosti glede revizije mirovni pogodb ni pričakovati radikalne spremembe. Madjarska vlada kljub temu nadaljuje svojo dosedanja politiko in se ne bo oddaljila od pota mirne evolucije. Vprašanje revizije je že vpleteno v politično življenje Evrope in se položaj presoja vedno mirneje. Boj bo Madjarska nadaljevala tako dolgo, dokler se ne doseže enakopravnost in se zagotovi možnost narodnega razvoja.

skrivnosti človekovega življenja, stvar poganja je iz vrhnjih plasti, kot privezujejo nase našo vsakdanjo pozornost. Ljubavni zapletitaji, zavozlani v razmerju, ki je nastajalo vse nerazrešljivejšo nekoč med visokorodnostjo in nižjim ljudstvom, s poudarkom na veseli, smeh in veselje izvajajoči strani. Tudi glasba soglasa. Vesela razigranost je v njej, in mehka, čustvena kantilena, tako preprosta in tipična, da se vtisne vate in te še dolgo vsiljivo spremlja. Vendar nedvomno izvirna in velike vrednosti.

Utemeljitev za ponovno vpriporitev tega dela, ki smo ga že pred kratkim imeli na repertoarju, z ozirom na sistematično urejenost repertoarja, ki naj bi vladala, jaz res ne morem najti. (Morda sem premlad in je dano to razsvetljenje le starim in izkušenim recenzentom.) Toda, kar se tiče vpriporitve same, ji je treba priznati znatno uspešnost. Opera je nastudirana na novo in to s skrbnostjo.

Lady Harriet (poznejša Marta) je zdolgočasna dvorna dama, ki ji pa prav hrepenenje po svojevrstnih dogodivščinah, ki naj bi njeno naveličanost kratkočasile, prinese novo in tako močno ljubezen do navidez preprostega Lyonela, da ji podleže. Podala jo je gospa Ribičeva in predvsem v petju mestoma kar zablestela. Njenega partnerja, otožnega a iskrenega zaljubljenca Lyonela je g. Banovec zjel prav prikopano in se razvil v igri in petju. Ladyna družica Nancy je prijetno, veselo in odločno dekle, ki mnogo pripomore do srečnega zaključka v ženitvi, pa se obenem sama zaplete in razplete v ljubavnem razmerju do bogatega zakupnika Plumketta. Z velikim in pristranskim humorjem jo je podala gospa Bernot-Golobova v igri in petju. G. Betettof je zopet postavil prav izklesan tip mladega zakupnika Plumketta in se v njem povzpela do zaježljive učinkovitosti. G. Zupan je kot lord Tristan ustvaril tip, ki prav njemu dobro uspe. Celoto je lepo izpopolnil g. Magolič kot sodnik.

Glasbeno stran je vodil g. dr. Švara in celoto smiselno izdelal. Njegova pozitivnost je, da se trudi orkester s pevci sorazmerno izenačiti. — Reži-

Ljubljanska opera: Flotow: „Marta“

Eno najbolj tipljenih del v vrsti oper lahkotnega genrea v smeri francoske »opera lirique« je »Marta« Friderika pl. Flotowa. — Vsebinske korenine ne posegajo nič kaj globlje v nerazrešljive

V Moskvi imajo drugo

največjo knjižnico na svetu

Londonški listi prinašajo poročilo o veliki javni knjižnici v Moskvi, ki je po številu zvezkov druga v Evropi, to je prva za knjižnico angleškega muzeja v Londonu.

Moskovska knjižnica ima 5 milijonov knjig. V oddelku rokopisov so zbrana v rokopisu dela velike vrednosti. Število obiskovalcev knjižnice je večje kakor število vsake druge knjižnice na svetu. Lansko leto je obiskalo knjižnico nad pol milijona ljudi. Okoli 2000 ljudi študira vsak dan knjižnico. Še to leto bodo knjižnici zopet povečali, da bodo dijaki in znanstveniki lahko udobneje študirali. Odprli bodo posebno dvorano za dnevnikarje in revije. Poleg domačih listov in revij je knjižnica naročena na silno mnogo inozemskih časopisov in listov. V knjižnici ne sedijo samo knjižničarji, ki delijo obiskovalcem knjige, pač pa tudi učenjaki

in specialisti v posameznih vedah, ki dajejo obiskovalcem potrebna pojasnila v znanstvenih zadevah. Voditelji knjižnice so sestavili ogromen katalog, v katerem so vpisane knjige po vsebini. Poleg tega pa vsebuje katalog tudi označbo važnejših člankov v revijah, ki obravnavajo etnografske, etnološke, zemljepisne in umetnostne probleme. Ta katalog ima že 8 milijonov strani.

Knjižnica je v zadnjem času pričela izdajati ruske klasike. Poleg tega je bilo izdanih mnogo del in spominov politikov 19. stoletja. Delo v knjižnici čedalje narašča. Iz vsega sveta prihajajo tja knjige, radi tega so oblastva prisiljena misliti na razširjenje stavbe. V najkrajšem času bodo odprli dve novi ogromni stavbi, ki so jih prizidali staremu poslopju. V teku enega meseca bodo dela bržkone končana.

Osem po nedolžnem obsojenih na smrt?

Pohod črncev proti Beli hiši v Washingtonu. Črnci zahtevajo, da vlada izpusti osem njihovih rojakov, ki so bili obsojeni v procesu Scottsboro na smrt radi obtožbe, da so napadli dve deklici. Sprevod vodi mati glavnega obtoženca Pattersona. V njem koraka tudi gđ. Ruby Babes, ki je najprej izpovedala, da so jo črnci napadli, pozneje pa je svojo izpoved preklicala. Na praporju, ki ga nosijo demonstranti, stoji v angleškem jeziku zapisano: »Predsednik Roosevelt! Mi zahtevamo, da izpustite obsojence (v procesu) Scottsboro.

Toplotni stroj, ki ne rabi toplote

V Baslu so te dni napravili poizkus z novim strojem, ki naj bi pridobil silo po čisto novi poti. Stroj naj bi gnala v osnovi toplota, toda stroja samega bi ne bilo treba kuriti. Izumitelj bi rad izrazil majhne toplotne izpremembe, ki se neprestano pojavljajo na zemeljski površini ali na morski gladini; takšna izprememba se opaža med temperaturo nad morskó gladino in temperaturo v morskih globinah. Stroj sestoji iz jeklenega meha, ki je podoben harmoniki in ki je postavljen med dva aparata, zgrajena na način, kakor avtomobilski hladilci. Po aparatu kroži poseben plin, ki se v zgornjem delu priprave izpreminja iz tekočega stanja v plinsko in s svojim razširjenjem požene navzven jekleni meh. V spodnjem delu radi mrzlejšje temperature, ki jo povzroča voda, postane plin zopet tekoč. Nato teče zopet v zgornji del priprave z višjo temperaturo, kjer se zopet spreminja v pravi plin in z razširjenjem zopet požene meh navzven. Poizkusi so pokazali, da je energija, ki jo na ta način proizvaja stroj, še silno majhna, toda že s tem strojem je mogoče pridobiti 10 konjskih sil.

Novi ameriški poslanik za Angleško Bingham je prišel v Plymouth. Slika nam kaže, kako ga župan, ki nosi službeno verigo, pozdravlja.

Učitelj vpraša ves razred: Kako imenujemo Sloveka, ki neprestano govori, in sicer tudi takrat, kadar to njegove okolice prav nič ne zanima? Ves razred soglasno: To je učitelj!

Skrí-Sadguru-Meherbaha

Indijec Skrí-Sadguru-Meher-Baha, ki se izdaja za Mesijo, bo te dni prispel v Evropo. Pred 7 leti je ta čudak sklenil, da ne bo 7 let govoril in prav te dni poteče doba 7 let. Namisljeni mesija ne pije alkohola, ne je mesa in tudi ne kadi. Te dni se je mesija izkrcal v Marseillen, kamor je prispel na angleški ladji »Britannia« iz Bombaya. Skrí-Sadguru-Meher-Baha ima s seboj 11 učenk, ki so po večini Angležinje. Meher-Baha je te ženske za časa svojega bivanja v Londonu tako navdušil, da so odpotovale za njim v Bombay. Ko je bil v Londonu, ni spregovoril besede, pač pa se je razgovarjal z obiskovalci na poseben način. S tako spretnostjo je kazal črke na mizi, da si je gost lahko s teh črk sestavil besede in se je tako razgovarjal z njimi. Prav na ta način je tudi razlagal svoje nauke in si pridobil tudi nekaj učencev.

Kdo je bolj ženski?

Na univerzi v Oxfordu je v zadnjem času prišlo do precej burnih prizorov med akademiki in akademkami, ker so se prvi postavili v bran proti »ženski poplavi« na univerzi. Angleški dijaki trdijo, da je prav veliko število žensk na univerzah krivo, da so se angleški dijaki pomehkužili. Dejali so: »Odstranite ženske in mi bomo avtomatično postali zopet moške, kakor so bili stari Angleži.« Akcija oxfordskih dijakov je imela ta uspeh, da so oblastva prepovedala ženskam hoditi v mestih ob morju in rekah v pižami.

V zadnjem času pa so si oxfordski dijaki izmislili nov anob. Nekega dne so se prikazali na ulicah s svojevrstnimi dežniki, ki so bili pobarvani z vsemogočimi vzorci, tako nekako, kakor blago, iz katerega izdelujejo pižame. Te prikazni so seveda zbudile proteste pri profesorjih, kakor tudi pri uglednih meščanih. Na drugi strani so akademike z novo modo zadovoljne, ker dokazuje, da so se dijaki že tako nalezli ženske mode, da jo sami upeljujejo in da so s tem dokazali, da je prav malo moškega na njih.

Najboljši vozači na avtomobilski dirki na dirkališču Avus v Berlinu. Zgoraj od leve proti desni: Chiron (Francija), Wiedengren (Švedska), Varzi (Italija). Spodaj od leve proti desni: Nuolari (Italija), Burgaller in Bauchihsch (Nemčija).

Rus je spekel vedno sveži kruh

V Leningradu in v Washingtonu delajo v zadnjem času zanimive poizkuse, kako bi znašli sredstvo, ki bi ohranilo kruh svež za delj časa. Zdaj se kruh pokvari že v nekaj dneh in postane neukúten. Kdor bi znal speči »vedno sveži kruh«, ta bi silno koristil človeštvu, pekom in gostilničarjem. V Leningradu trdijo, da se je to posrečilo ruskemu kemiku dr. Mironovu.

Dr. A. P. Mironov zatrjuje, da je vprašanje silno enostavno. Kruhu je dodal takozvani ager-ager, to je izvleček iz določene vrste alg, ki nima

ne okusa in ki seveda nikakor ni škodljiv. Takšen kruh je treba peči na poseben način. Dr. Mironov trdi, da se je njegov kruh ohranil svež nič manj kakor pol leta. Pri svojih raziskovanjih je dr. Mironov postopal silno radikalno. Najprej je ovrigel domnevo, da kruh zgubi svojo svežost, ker izgubi mokroto. Vprašanje, ali kruh ostane svež ali ne, ne odvisi od višine mokrote, pač pa od koloidalne sestave kruha. Znano je, da nekateri koloidi spreminijo svoje lastnosti, ako jih spopolniš z drugim koloidom. Dr. Mironov je nadaljeval svoja raziskovanja prav iz tega izhodišča. Če kruhu dodaš omenjeni izvleček agar-agar, se njegov okus prav nič ne spremeni in kruh ostane svež. Tako zatrjuje dr. Mironov.

Ameriško kmetijsko ministrstvo je naročilo svojemu specialistu L. H. Baileyu, naj izvrši podobne poizkuse in preišče, ali ima Mironova iznajdba praktične vrednosti. Zalibog se Baileyu ni posrečilo speči takšnega kruha, da bi se ne pokvaril. Tolažimo se lahko še vedno z domnevo, da ni Američan ravnal po navodilih ruskega učenjaka.

Sport in radio v Rusiji

V mestnem vrtu Leningrada so ob morskem obrežju zgradili velikanski sportni stadion, na katerem bo prostora za 100.000 gledalcev. Poleg stadiona bodo priredili še več nogometnih igrišč s tribunami, na katerih bo prostora za 6—10.000 gledalcev. Stroški bodo znašali 28 milijonov rubljev.

V Navtalogi, to je v predmestju mesta Tiflis, je boljševiška vlada dala postaviti radijsko postajo, ki bo oddajala s silo 35 kilovatov. Poleg te postaje obstojita v Transkavkaziji že dve postaji, ki oddajata na kratke valove. Kakor poročajo sovjetski listi, je bil ves material, ki so ga potrebovali za zgradbo omenjene postaje, izdelan v tvornicah sovjetske Rusije.

Dr. Alfred Wysocki, sedanji poljski poslanik v Berlinu bo bržkone imenovan za poslanika v Rimu.

Velikanska ura

V višini 200 metrov so postavili na Eifflov stolp v Parizu velikansko uro s premerom 20 metrov. Ura bo v najkrajšem času pričela kazati Parižanom dnevni čas. Znotraj jo bodo razsvetljevali ponoči s silnimi žarnicami.

Moški in ženska enaka: pravi Gorki

»Izvestja« in »Pravda« priobčujeta članek Gorkega pod naslovom »Delavke in kmetice«. Pravi, da je splošno mnenje o podrejenosti ženske predsodek meščanskih dežel, kjer so ženske navajene poslušati in se podrejevati. V teh deželah je ženska zaostala v svojih sposobnostih in vrlinah napram moškemu. V Sovjetski Rusiji pa so ženske pokazale, da so moškimi enake tako glede sposobnosti kakor glede kakovosti dela. Zato morajo tudi ženske sodelovati pri sovjetskem delu in se boriti proti starim predsodkom in nagonom.

Korošci pri Hitlerju

Iz Koroške je odšla v Berlin posebna delegacija, ki se poklonila nemškemu kanclerju Hitlerju.